

VAIKEASTI LIIKUNTAVAMMAISEN NUOREN AJANKÄYTTÖ

[Aihe]

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2015
Lauri Arvio
Saana Kivelä

Lahden ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitaja

ARVIO, LAURI:

Vaikeasti liikuntavammaisen nuoren
ajankäyttö

Hoitotyön suuntautimisvaihtoehdon opinnäytetyö, 34 sivua, 34 liitesivua

Kevät 2015

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on jatkoa aiemmin tehdylle Kelan rahoittamalle ”Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten elämäntilanne ja palvelujärjestelmien toimivuus Suomessa” –tutkimukselle. Aiemmassa tutkimuksessa sivuttiin vaikeasti liikuntavammaisten nuorten ajankäyttöä ja selvisi, että 25% vaikeasti liikuntavammaisista nuorista ei osallistunut mihinkään säännölliseen päivittäiseen toimintaan eikä tilanteeseen ollut tulossa muutosta. Tästä johtuen esitettiin jatkotutkimushankkeeksi tutkimusta, jossa keskityttäisiin selvittämään vaikeasti liikuntavammaisten nuorten ajankäyttöä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten 22 – 26-vuotiaat vaikeasti liikuntavammaiset nuoret käyttävät vuorokauden tunnit ja verrata saatuja tuloksia samanikäisten vammattomien ajankäyttöön.

Tähän tutkimukseen kutsuttiin kaikki alkuperäiseen tutkimukseen vuonna 2010 osallistuneet vuosina 1988–1991 syntyneet Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen sekä Kymenlaakson keskussairaaloiden vastuualueilla asuvat vaikeasti liikuntavammaiset nuoret. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla vaikeasti liikuntavammaisia nuoria kotikäynnin. Aineistonkeruumenetelminä toimivat Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimukseen kehitetyt ajankäyttöhaastattelulomake sekä ajankäyttöpäiväkirja.

Ajankäyttöpäiväkirja koodattiin Tilastokeskuksen 26-luokkaisella toimintoluokituksella. Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten ajankäytön tuloksia verrataan samanikäisten vammattomien ajankäytön tuloksiin.

Tuloksista selvisi, että valtaosalla vaikeasti liikuntavammaisista nuorista oli säännöllistä päiväohjelmaa. Tilanne oli mennyt parempaan suuntaan vuodesta 2010. Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten ajankäyttöön vaikutti asuinseutu, elämäntilanne, vamman vaikeusaste, avustajaresurssit sekä oma aktiivisuus. Tuloksia tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon tutkimusryhmän heterogeenisyys.

Asiasanat: ajankäyttö, vaikeasti liikuntavammainen, Tilastokeskus, ajankäyttöpäiväkirja, ajankäyttöhaastattelulomake

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in nursing

ARVIO, LAURI :

The Use of Time of Youth with
Severe Physical Disabilities

Bachelor's Thesis in nursing

34 pages, 34 pages of appendices

Spring 2015

ABSTRACT

This thesis extends an earlier study, funded by Kela, by the name of "The life situation of youth with severe physical disabilities and the functionality of their service structures in Finland." The study partly examined youth with severe physical disabilities and how they spent their time. The study showed that 25% of them did not participate in any regular daily activities and that the situation was not going to change. Because of this a further study was requested, focusing solely on finding out how the physically disabled youth spend their time.

The purpose of this thesis is to find out how 22-26 year old people with severe physical disabilities spend their hours of the day and to compare the results to the daily activities of the people with same age but no handicaps.

All of the original participants of the 2010 study that were born in 1988-1991 and live in the area of Päijät-Häme, Kanta-Häme, Keski-Suomi and Kymenlaakso were invited to take part in this research. All of the research material was gathered by interviewing the physically disabled youth in their homes. A specially crafted form and diary made by Statistics Finland for the research of the use of time were used as means of gathering material.

The time use diary was encoded with Statistics Finland's 26-class code system. The results in the use of time with the severely physically disabled youth are compared to the results of the youth with same age but no disabilities.

The results show that the majority of the youth with severe physical disabilities had regular daily activities. The situation had improved since 2010. The use of time of the physically disabled was affected by the area of residence, life situation, degree of disability, degree of outside assistance and own activity. When examining the results, one should take into consideration the heterogeneity of the research group.

Keywords: use of time, severe physical disability, Statistics Finland, time use diary, time use form.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	CP-VAMMA	3
3	AJANKÄYTTÖ	5
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
4.1	Tutkimustehtävä ja -kysymykset	8
4.2	Tutkimusmenetelmät	8
4.3	Tiedonkeruumenetelmät	9
4.3.1	Strukturoitu haastattelulomake	9
4.3.2	Päiväkirja	10
4.4	Tutkimuskohde ja aineiston hankinta	11
4.5	Aineiston analyysi	13
5	TULOKSET	16
5.1	Ansiotyö ja kotityöt	18
5.2	Henkilökohtaiset tarpeet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.8
5.3	Koulunkäynti ja opiskelu	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.9
5.4	Päivätoiminta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.9
5.5	Vapaa-aika	20
5.5.1	Liikuntaharrastukset	21
5.5.2	Tietokoneen käyttö	22
5.5.3	Haasteet harrastamiselle	24
5.4.4	Muu vapaa-aika	24
6	POHDINTA	25
6.1	Johtopäätöksiä	25
6.2	Tutkimustehtävän suorittamisen arviointia	27
6.3	Luotettavuuden ja eettisyyden arviointia	28
6.4	Hyödynnettävyys ja kehitysideat	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Kelan tutkimusosasto ja viisi lastenneurologian yksikköä käynnistivät vuonna 2010 hankkeen ”*Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten elämäntilanne ja palvelujärjestelmien toimivuus Suomessa*” (Arvio, Ajasto, Heräjäjärvi & Autti-Rämö 2014). Hankkeen aikana julkaistiin seitsemän tutkimusraporttia (liite 1). Vuonna 2010 tutkimukseen osallistui kuusikymmentä 19–22-vuotiasta pyörätuolia käyttävää nuorta. Heistä vain pieni osa oli hakeutunut ammatilliseen jatko-opetukseen ja vain harva oli työllistynyt. Huolestuttavaa tuolloin oli, että joka neljäs (25 %) pyörätuolia käyttävä 19–22-vuotias nuori ei osallistunut mihinkään säännölliseen päivittäiseen toimintaan eikä tilanteeseen ollut tulossa muutosta. Tästä johtuen esitettiin jatkotutkimushankkeeksi liikuntavammaisten nuorten ajankäytön tutkimusta.

Tämän jatkotutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa nykyisin 22–26-vuotiaiden tutkimushenkilöiden ajankäyttöä ja verrata sitä suomalaisväestön saman ikäryhmän ajankäyttöön. Vertailulla haluttiin selvittää, kuinka paljon liikuntavamma vaikuttaa nuoren päivittäiseen ajankäyttöön. Tutkimuksella selvitettiin ajankäytön päivärytmiä, erilaisiin toimintoihin sekä yhdessäoloon käytettyä aikaa. Tässä tutkimuksessa hyödynnetään Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimukseen luotuja päiväkirjaa ja haastattelulomaketta.

Tilastokeskus on Suomen valtion alaisuudessa toimiva viranomainen, jonka tehtävänä on luoda yhteiskuntaa kuvaavia tilastoja ja rekistereitä (Heikkilä 2008, 18). Tilastokeskus on kartoittanut seikkaperäisesti suomalaisten ajankäyttöä jo vuodesta 1979 alkaen noin kymmenen vuoden välein (Michelson 2005, 16). Liikuntavammaisten nuorten ajankäyttöä ei maassamme ole aikaisemmin selvitetty. Liikuntavammaisiin kohdistunut aiempi

tutkimus on käsitellyt muun muassa paljon esteettömyyttä (Puumalainen, Laisio-Nuotio & Ala-Kuhaluoma 2014; Pesola 2009).

Tutkimusaiheeseemme liittyvästä teoriasta valitsemme tarkempaan käsittelyyn cp-vamman ja ajankäytön. Näistä kerromme luvussa 2 *Teoreettinen viitekehys*. Luvussa 3 *Tutkimuksen toteutus* kerromme tutkimusongelmasta, tiedonkeruumenetelminä käyttämistämme strkturoidusta haastattelulomakkeesta sekä päiväkirjasta, tutkimuskohteestamme sekä sen rekrytoinnista. Luvun lopussa kerromme aineiston analyysistä. Tutkimustuloksista kerromme luvussa 4 *Tulokset*. Viimeisessä luvussa 5 *Pohdinta* tarkastelemme tutkimusaihetta, saatuja tuloksia sekä tutkimuksen luotettavuutta.

2 CP-VAMMA

Tässä luvussa kerromme lyhyesti cp-vammasta. Liikuntavammalla tarkoitamme tässä tutkimuksessa cp-vammaa. Tutkittavilla on cp-vamma, joten tämän termin määrittelyminen on oleellista.

Nuoren liikuntavamman taustalla on useimmiten synnynnäinen cp-vamma (cerebral palsy). CP-vammalla tarkoitetaan pysyvää liikunnallista (motorista) vammaa, jonka taustalla on sikiöaikainen tai ensimmäisten elinvuosien aikana tapahtunut aivovaurio tai aivokuoren kehityshäiriö. CP-vammaiset ihmiset ovatkin keskenään hyvin heterogeeninen ryhmä vamman tyypin, vaikeusasteen ja liitännäisoireiden suhteen. Lievästi CP-vammaiset henkilöt ovat arjen toiminnaissa itsenäisiä, kun taas vaikeasteisesti vammaiset tarvitsevat apua jopa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. (Ahonen & Riita 1997, 187.) Kehitysvamma, puhevamma ja epilepsia ovat yleisimmät liikuntavammojen liitännäisvammat. Muita harvinaisia liikuntavamman syitä ovat lihassairaudet, traumojen jälkitilat ja metaboliset yleissairaudet. (Manninen, Mölsä & Pihko 2002, 156.)

Cp-vamman jaottelussa käytetään Rosenbaumin, Walterin, Hannan ym. Kanadassa kehittämää menetelmää GMFCS eli Gross Motor Function Classification Scale, jolla voidaan luokitella cp-vamma viiteen eri luokkaan liikuntavamman vaikeudesta riippuen. (Mäenpää 2015.) Taulukko 1 kuvaa GMFCS luokitusta. Tässä tutkimuksessa tutkittavat kuuluivat suurimmaksi osaksi luokkiin 4 ja 5.

**TAULUKKO 1 Gross Motor Function Classification Scale -luokitus
mukaillen Rosenbaum ym. (2002)**

Luokka 1	Pystyy kävelemään normaalisti
Luokka 2	Pystyy kävelemään normaalisti, mutta esim. rappuset tuottavat vaikeuksia
Luokka 3	Pystyy kävelemään apuvälineen kanssa, käyttää myös pyörätuolia
Luokka 4	Ei pysty kävelemään. Pystyy käyttämään sähköistä tai manuaalista pyörätuolia
Luokka 5	Ei pysty kävelemään. Sähköisen tai manuaalisen pyörätuolin käyttäminen rajoittunutta

3 AJANKÄYTTÖ

Tutkimuksemme tarkoitus on selvittää ajankäyttöä, joten siksi on perusteltua määritellä ajankäyttö. Lisäksi valotamme hieman ajankäyttötutkimuksen kansainvälisiä raameja.

Ajankäyttö on käsitteenä hyvin laaja ja sitä voidaan tutkia hyvin monelta tieteenalalta käsin. Ajankäytön tutkimisen tarkoituksena on selvittää yksilöiden ja kokonaisten yhteisöjen tapoja ja niiden muutoksia. Aika ymmärretään käsitteenä niin, että sitä voidaan käyttää omien halujen ja tottumusten mukaan. On kuitenkin toimintoja, joita ihminen tarvitsee selviytyäkseen. Syöminen, nukkuminen ja muut henkilökohtaiset tarpeet ovat hyviä esimerkkejä toiminnoista, joita ilman ihminen ei pärjää. (Ylikännö 2011, 17–18.)

Kulttuurin merkitys ajankäyttöön näkyy normeissa. Suomessa ihmisiltä odotetaan koulutusta, työpaikkaa ja perheellisyttä. Kulttuuri vaatii normeista poikkeavilta ihmisiltä perusteluja omiin valintoihin. Omien kantojen puolustaminen voi aiheuttaa ihmisessä stressin ja epämukavuuden tunnetta ja pahimmillaan jopa vihaa. (Ylikännö 2011, 20.)

Televisio ja tietokone näyttelevät suurta osaa nykyihmisen ajankäytössä. Sosiaalinen kanssakäyminen ja seurustelu vähenevät jatkuvasti ihmisten ajankäytössä. Tekniikan kehityksellä on suora vaikutus sosiaalisen pääoman rakentumiseen, sillä seurustelu tapahtuu yhä useammin internetin välityksellä. (Putnam 2000, 237 - 240.)

Myllyniemen vuonna 2009 tekemä tutkimus ”Aika vapaalla” kertoo 10 – 29-vuotiaiden suomalaisten nuorten ajankäytöstä keskittyen vapaa-aikaan. Tutkimuksen mukaan vapaa-aika on tärkeää

nuoren hyvinvoinnin kannalta. Vapaa-ajan käytössä on myös tapahtunut suuria muutoksia, kuten yhteydenpito ystäviin on muuttunut sekä järjestötoimintaan osallistuminen on vähentynyt huomattavasti. Nuoret ovat tutkimuksen mukaan omaehtoisempia ajankäyttönsä suhteen. (Myllyniemi 2009, 169.)

Vastaavassa tutkimuksessa vuonna 2013 on kuvattu nuorten opiskelua. Toisen asteen ammatillisessa ja kolmannen asteen koulutuksissa oli tutkittavista 44 %. Luku on huomattavan suuri, sillä otos oli muodostunut 7-29-vuotiasta. Yleensä toisen asteen koulutukseen mennään aikaisintaan 16-vuotiaana ja kolmannen asteen koulutuksiin 19-vuotiaana. Molemmat koulutukset kestävät yleensä vähintään 3 vuotta. (Myllyniemi & Berg 2013, 9-12.)

Myllyniemen & Bergin 2013 mukaan ystävien kanssa yhteydenpito on siirtynyt yhä enemmän internettiin. Kuitekin yli puolet 7-29-vuotiaista tapasi ystäviään päivittäin. Tutkittavat, jotka viettivät eniten aikaa tietokoneella ja televison ääressä, harrastivat vähiten liikuntaa. Enemmistö vietti tietokoneella selvästi yli 2 tuntia päivässä. (Myllyniemi ym. 2013, 143–144.)

Yhdysvaltojen tilastokeskuksen Bureau of Labor Statistics (BLS) sponsorimaa ja Yhdysvaltojen väestölaskentaviraston Census Bureauun toteuttamaa ajankäyttötutkimusta American Time Use Survey (ATUS) pidetään merkittävimpinä aihealueen tutkimuksena (BLS 2014). Euroopan unionin tilastovirasto Eurostat käynnisti 1900-luvun alussa eurooppalaisten ajankäyttötutkimusten harmonisoinnin (HETUS) (Eurostat 2009). Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus on osa tätä harmonisoitua eurooppalaista ajankäyttötutkimusta, jota käytetään useassa Euroopan maassa (Pääkkönen 2012). Tilastokeskuksen kaksi viimeisintä ajankäyttötutkimuksen aineistoa (1999–2000, 2009–2010) on kerätty Eurostatin suositusten mukaisesti kotitalouksittain. Tilastokeskuksen tekemät ensimmäiset ajankäyttötutkimukset (1979, 1987–1988) tehtiin yksilöotoksin. (Ajankäyttötutkimus

2009.) Emme tehneet tutkimuksessamme itse otantaa, mutta luonnollisesti se oli aiemmassa tutkimuksessa tehty yksilöotoksin.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän luvun alussa kerromme tutkimuksen tehtävästä, tutkimuskysymykset ja käsittelemme tutkimuksessa käytettyä tutkimusmenetelmää. Seuraavaksi kerromme tiedonkeruumenetelminä käytetyistä strukturoidusta haastattelulomakkeesta sekä ajankäyttöpäiväkirjasta. Luvun lopussa kerromme tutkimuskohteesta ja sen rekrytoinnista sekä aineiston analyysistä.

4.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset

Tutkimuksemme aiheena on liikuntavammaisten nuorten ajankäyttö. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten liikuntavammainen nuori käyttää vuorokauden tunnit. Lisäksi tutkimme, miten liikuntavammaisten nuorten ajankäyttö eroaa vammattomien nuorten ajankäytöstä. Tutkimuksellamme pyrimme vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten liikuntavammainen nuori käyttää vuorokauden tunnit?
2. Miten liikuntavammaisten nuorten ajankäyttö eroaa vammattomien nuorten ajankäytöstä?

4.2 Tutkimusmenetelmät

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa voidaan perehtyä lukumääriin ja prosenttiosuuksiin. Asioita kuvataan numeerisesti ja tuloksien havainnollistamisessa voidaan käyttää apuna taulukoita. Aineistonkeruutapana käytetään usein standardoituja tutkimuslomakkeita. (Heikkilä 2008, 16.) Selvitimme

ajankäyttöpäiväkirjalla paljonko liikuntavammainen nuori käyttää aikaansa päivän toimintoihin ja ajankäyttötutkimuslomakkeella kuinka usein liikunta vammainen nuori tekee tiettyä toimintoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa vastataankin usein kysymykseen: “Paljonko?” ja “Kuinka usein?” (Heikkilä 2008, 16).

4.3 Tiedonkeruumenetelmät

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimukselle on saatavissa käyttölupamahdollisuus tieteellistä tutkimusta varten (Tilastokeskus 2011). Alkuperäisessä tutkimuksessa ollut tutkija Mari Ajasto hankki Tilastokeskukselta käyttölupamahdollisuuden tälle tutkimukselle.

Käytimme tutkimusaineiston hankinnassa useampaa tiedonhankintamenetelmää, strukturoitua haastattelulomaketta sekä päiväkirjaa. Useamman tiedonhankintamenetelmän käyttämistä samassa tutkimuksessa kutsutaan menetelmätringulaatioksi. Menetelmätriangulaatio lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 145.)

4.3.1 Strukturoitu haastattelulomake

Strukturoidussa haastattelulomakkeessa kysymykset ja vastausvaihtoehdot ovat rakennettu etukäteen. Haastattelijalle ja vastaajalle ei näin ollen jää vapausasteita tulkinnoille. Haastattelija lukee kysymyksen ja vastausvaihtoehdon ja vastaaja valitsee itselleen sopivan vaihtoehdon. Valmiiden kysymysten ja vastausvaihtoehtojen vahvuus on siinä, että haastattelijan omat mielipiteet eivät vaikuta haastateltavan vastauksiin. (Ruusuvaori & Tiittula 2005, 11.)

Tutkimuksessa käytetyn Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuslomakkeen pääkategoriat ovat ansiotyö, opiskelu, vapaaehtoistyö, vapaa-ajan harrastukset, terveys, ajankäyttö ja elämänkertatiedot. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuslomakkeella selvitetään ajankäyttöä vuositasolla ja vastausvaihtoehdot ovat päivästä 12 kuukauteen. (liite 2)

Jätimme Tilastokeskuksen alkuperäisestä ajankäyttötutkimuslomakkeesta pois sellaisia

kysymyksiä, jotka eivät olleet tutkittavien kannalta merkityksellisiä. Tilastokeskus on ottanut ajankäyttöhaastattelulomakkeen suunnittelussa huomioon sen, että esimerkiksi kulttuuriosallistumista käsitteleviä tieoja ei ole järkevää kysyä päiväkirjalla, koska tällaiset harrastukset eivät yleensä ole päivittäisiä. Koska lomake tehdään aina kymmenen vuoden välein uuteen ajankäyttötutkimukseen, on syytä ottaa huomioon yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. (Hanifi 2015.)

4.3.2 Päiväkirja

Tilastokeskuksen ajankäyttöpäiväkirjalla selvitetään ajankäyttöä päivätasolla. Tutkittavat pitivät kahden vuorokauden ajan tarkkaa kirjaa ajankäytöstään ja kirjoittivat päiväkirjaan omin sanoin 10 minuutin tarkkuudella vuorokauden kulustaan. Lisäksi kunkin toiminnon kohdalle merkittiin suoritettiin toiminta yksin, kotitalouden jäsenten vai muiden henkilöiden kanssa. Useat tutkittavat kokivat päiväkirjojen täyttötavan haastavaksi ja siksi tutkijat auttoivat osaa tutkittavista niiden täytössä. Osa päiväkirjoista täytettiin siten, että haastattelija selitti päiväkirjan täyttötavan ja toimi kirjuriina haastateltavan kertoessa tavanomaisesta päivästänsä (liite 3).

4.4 Tutkimuskohde ja aineiston hankinta

Alkuperäiseen tutkimukseen vuonna 2010 kutsuttiin kaikki vuosina 1988–1991 syntyneet Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen sekä Kymenlaakson keskussairaaloiden vastuualueilla asuvat liikuntavammaiset nuoret. Tähän jatkotutkimukseen kutsuttiin toukokuussa 2014 kirjeitse kaikki alkuperäiseen tutkimukseen osallistuneet. Kirje sisälsi tutkimustiedotteen, suostumuslomakkeen (liite 4) sekä Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimuksen ajankäyttöpäiväkirjan. Kesäkuussa 2014 aloitimme haastatteluiden rekrytoinnin puhelimitse. Soitimme jokaiselle alkuperäiseen tutkimukseen osallistuneelle. Soittaessa kerroimme tarkemmin tutkimuksesta. Puhelun aikana painotimme, että haastateltavan henkilöllisyys pysyy koko tutkimuksen ajan salassa. Kerroimme myös, että haastateltavilla on oikeus vetäytyä tutkimuksesta milloin tahansa. Rekrytointitilanteessa ei saa olla kertomatta mitään sellaista tutkimukseen liittyvää tietoa, mikä vaikuttaa tutkimukseen osallistuvaan ja haastattelututkimus onkin aina vapaaehtoinen (Heikkilä 2008, 67). Rekrytoinnin onnistuttua, sovimme molemmille osapuolille sopivan haastatteluajan.

Kutsutuista kuudestakymmenestä 25 (42 %) halusi osallistua jatkotutkimukseen. Näistä 25 naisia oli 12 ja miehiä 13. Jokainen tutkittava vastasi ajantutkimuslomakkeeseen ja heistä yhdeksältätoista (76 %) saatiin ajankäyttöpäiväkirjat. Päiväkirjan täytti 10 naista ja 9 miestä. 17 (28 %) ei halunnut osallistua, 16 (27 %) ei yrityksistä huolimatta tavoitettu ja 2 (3 %) oli kuollut.

Haastattelimme Tilastokeskuksen ajankäyttöpäiväkirjan ja ajankäyttötutkimuslomakkeen avulla tutkittavia tai heidän lähiomaisiaan kotikäynnein kesä-heinäkuussa 2014.

Haastatteluista 24 tehtiin kotikäynnein ja yksi puhelimitse. Kotikäynnein tehdyissä haastatteluissa haastattelija ja haastateltava olivat suorassa vuorovaikutuksessa keskenään. Henkilökohtaisen haastattelun vahvuutena on haastattelijan ja

haastateltavan läsnäolo sekä sen vaivattomuus, vastaukset kysymyksiin saadaan nopeasti ja mikäli haastateltava ei ymmärrä kysymystä tai se on liian monimutkainen ensikuulemalla, haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys. (Heikkilä 2008, 68.) Haastatteluissa kyselylomake täytettiin tietokoneelle, ja tällöin tulokset pystyttiin tallentamaan ja tarkistamaan helposti ja nopeasti.

Yksitoista liikuntavammaista vastasi haastatteluun itse. Seitsemässä haastattelussa vastaajana toimivat tutkittava yhdessä lähiomaisen tai avustajan kanssa. Seitsemän tutkittavan kohdalla toimi sijaisvastaaja. Yksittäisen haastattelun kesto vaihteli kymmenestä minuutista kahteen tuntiin riippuen tutkittavan aktiivisuudesta, vamman vaikeusasteesta ja elämäntilanteesta. Haastattelujen pituuteen vaikutti osaltaan myös vaihtoehtoisten kommunikaatiomenetelmien (Augmentative and Alternative Communication), kuten aakkostaulujen, dynaamisten kommunikaatiokansioiden, kyllä-ei-tilujen sekä aiemmassa tutkimuksessa olleen tutkijan laatiman kuvallisen materiaalin (Picture Communication Symbols) käyttö. Saimme tämän kansion käyttöömmme aiemmassa tutkimuksessa mukana olleelta tutkijalta.

Vaihtoehtoiset kommunikointimenetelmät käsittävät kaikki muut kommunikointitavat, joilla ilmaistaan ajatuksia, tarpeita, haluja ja ideoita paitsi puheen. Kaikki käyttävät vaihtoehtoisia kommunikointimenetelmiä ilmeillä, käyttämällä symboleja tai kuvia sekä piirtämällä tai kirjoittamalla. Ihmiset, joilla on vaikeita puheongelmia turvautuvat vaihtoehtoisin kommunikointimenetelmiin täydentääkseen omaa kommunikointia silloin, kun oma puhe ei riitä kuvaamaan asiaa. Kommunikointiin tarkoitettut apuvälineet, kuten kommunikointitaulu ja elektroniset laitteet auttavat ihmisiä ilmaisemaan itseään paremmin. Vaihtoehtoisten kommunikointimenetelmien käyttäjien ei pidä lopettaa puhumista, mikäli he siihen pystyvät. Kommunikointiin

tarkoitettut apuvälineet ovat tarkoitettu täydentämään puhetta.
(American Speech-Language-Hearing Association 2015.)

4.5 Aineiston analyysi

Tilastokeskuksen tekemissä ajankäyttötutkimuksissa ajankäyttöpäiväkirjojen luokittelu ja koodaus tapahtuu Tilastokeskuksessa ajankäyttöluokituksen avulla. Päiväkirjassa voi olla tyhjiä kohtia tai epätarkkoja ilmauksia. Tyhjiä kohtia pyritään täyttämään päättelämällä ja epätarkkojen ilmauksia tulkitaan. (Väisänen 2011, 100.) Saamamme päiväkirjat olivat selkeästi täytetty ja tyhjiä kohtia ei ollut. Tämä helpotti huomattavasti koodaamista, koska emme joutuneet tekemään tulkintoja tai päättelyitä. Käytimme päiväkirjojen koodaamisessa Tilastokeskuksen 26-luokkaista toimintoluokitusta, jonka avulla taulukoimme ajankäyttötiedot (liite 5). Kävimme läpi yhden päiväkirjan kerrallaan ja laitoimme kunkin toiminnon ja siihen käytetyn ajan omaan luokkaansa. Lopuksi laskimme yhteen kaikista yhdeksästätoista päiväkirjasta kuhunkin luokkaan käytetyn ajan ja laskimme niistä keskiarvot, jotka ovat taulukossa 1.

Tuloksia verrattiin Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimukseen vuosina 2009–2010 osallistuneiden samanikäisten (22–26-vuotiaiden) vammattomien nuorten aikuisten ajankäyttötuloksiin ajankäyttöpäiväkirjojen osalta. Pyysimme nämä tulokset Tilastokeskukselta henkilökohtaisesti. Verrokkiryhmä koostui 374 henkilöstä, jotka satunnaisotoksen avulla kutsuttiin Tilastokeskuksen tutkimukseen. Tilastokeskus koodasi omassa Ajankäyttötutkimuksessaan (2009–2010) pää- ja sivutoiminnot 146-luokkaisina. 146-luokkainen toimintoluokitus on periaatteeltaan samanlainen kuin 26-luokkainen toimintoluokitus, mutta siinä toiminnot määritellään yksityiskohtaisemmin.

Aloitimme ajankäyttötutkimuslomakkeiden analysoinnin luomalla taulukon, johon tulivat ajankäyttötutkimuslomakkeen kysymykset ja niiden vastausvaihtoehdot. Tämän jälkeen ajankäyttötutkimuslomakkeiden vastaukset siirrettiin tulkimiehen kirjanpidolla uuteen taulukkoon ja laskettiin yhteen (liite 6) Jaottelimme kunkin ajankäyttöhaastattelulomakkeen kysymyksen sen mukaan, mihin mitta-asteikkoon ne kuuluvat.

TAULUKKO 2. Ajankäyttöhaastattelulomakkeen kysymyksien mitta-asteikot

Mitta-asteikko	Ajankäyttöhaastattelulomakkeen kysymys
Nominaaliasteikko	H5, H7, H9, R7, H13, R3
Ordinaaliasteikko	H3, H6, H8, H14, H15, S1, R1
Suhdeasteikko	H1

Esitämme tuloksissa nominaaliasteikolla mitatut muuttujat ja arvot yksiulotteisella frekvenssijakaumalla. Yksiulotteinen frekvenssijakauma kertoo muuttujien ja arvojen esiintymismäärän aineistossa. Frekvenssitaulukossa pystytään tiivistetysti kertomaan koko aineiston tieto, mutta yksittäisen havaintoyksikön tieto menetetään. (Kananen 2011, 74.)

5 TULOKSET

Tutkittavien päivittäiseen ajankäyttöön vaikutti asuinseutu, vamman vaikeusaste, avustajaresurssit ja oma aktiivisuus. Valtaosalla tutkittavista oli säännöllistä päiväohjelmaa. Yksi tutkittavista (4 %) työllisti itsensä taidealan yrittäjänä. Viisitoista (60 %) tutkittavaa osallistui kunnan järjestämään päivätoimintaan. Neljä tutkittavaa (16 %) opiskeli, yksi yliopistossa, yksi lukiossa, yksi ammattikoulussa ja yksi valmistautui yliopiston pääsykokeisiin. Kolme tutkittavaa (12 %) oli työttömänä ja kahdella (8 %) ei ollut tulevaisuuden suunnitelmia koskien työtä tai opiskelua.

Taulukossa 3 vertaillaan keskenään tutkimushenkilöiden sekä verrokeiden ajankäyttöä liittyen ansiotyöhön, opiskeluun, kotitöihin, henkilökohtaisiin tarpeisiin sekä vapaa-ajan vieton suhteen. Päätimme rinnastaa päivätoiminnassa vietetyn ajan opiskeluun, koska sen sisältö oli lähinnä opiskelua.

TAULUKKO 3. Päivittäinen ajankäyttö liikuntavammaisilla ja verrokeilla (ka.)

Toiminto	Vaikeasti liikuntavammaiset 19, M 9 N 10	Verrokkiryhmä 374, M 172 N 202
Ansiotyö yhteensä	0:04	2:49
Ansiotyö	0:04	2:33
Työmatkat	0:00	0:15
Kotityö yhteensä	0:34	2:38
Henkilökohtaiset tarpeet yhteensä	13:26	10:57
Nukkuminen	10:00	8:52
Ruokailu	2:03	1:13
Peseytyminen, pukeutuminen	1:23	0:52
Opiskelu yhteensä	0:23	1:11
Koulunkäynti ja opiskelu (ml. matkat)	0:11	1:10
Vapaa-ajan opiskelu (ml. matkat)	0:12	0:01
Päivätoiminta	2:25	
Vapaa-aika yhteensä	7:08	6:16
Osallistuva toiminta	0:00	0:04
Liikunta ja ulkoilu	0:44	0:41
Kulttuuri- ja huvitilaisuudet	0:11	0:07
Lukeminen/kirjan kuunteleminen	0:10	0:14
Radion kuuntelu	0:03	0:00
Television katselu	1:36	1:33
Seurustelu (perhe+tuttavat)	0:53	1:14
Harrastukset	2:23	1:28
Muu vapaa-aika	1:00	0:13
Vapaa-ajan matkat	0:08	0:41

5.1 Ansiotyö ja kotityöt

Verrokit olivat ansiotyössä vuorokaudessa keskimäärin 2 tuntia 33 minuuttia, kun vain yksi haastateltava oli työllistynyt. Opiskeluun verrokit käyttivät keskimäärin tunnin, kun vastaava luku tutkittavilla oli vain 11 minuuttia. Tutkimustulosten kannalta ei ole merkittävää tarkastella ajankäyttöhaastattelulomakkeesta saatuja tuloksia ansiotyön osalta, koska vain yksi tutkittavista oli ansiotyössä. Tutkittavat käyttivät kotitöihin päivittäin aikaa vain puolisen tuntia kun verrokeilla kului noin 2.5 tuntia. Suurin osa haastateltavista ei pystynyt vammansa vuoksi osallistumaan kotitöihin ilman apua. Suurin osa heistä olisi ollut halukas osallistumaan. Joissakin asumisyksiköissä ruoka- ja siivouspalvelut kuuluivat peruspalveluihin ja tällöin haastateltava ei yleensä juurikaan osallistunut kotitöiden tekemiseen. Haastateltavan tehdessä kotitöitä apuna toimi usein henkilökohtainen avustaja.

5.2 Henkilökohtaiset tarpeet

Tutkittavilta kului henkilökohtaisiin tarpeisiin (nukkuminen, ruokailu, peseytyminen ja pukeutuminen) reilusti yli puolet vuorokaudesta. Haastateltavat nukkuivat vuorokaudessa 10 tuntia ja verrokit 8 tuntia 52minuuttia. Ruokailuun haastateltavat käyttivät vuorokaudessa 2 tuntia 3 minuuttia ja verrokit tunnin ja 13 minuuttia. Peseytymiseen ja pukeutumiseen haastateltavilta kului vuorokaudessa 1 tunti 23 minuuttia ja verrokeilla 52 minuuttia.

5.3 Koulunkäynti ja opiskelu

Tutkittavat käyttivät koulunkäyntiin, opiskeluun ja näihin liittyviin matkoihin vuorokaudessa keskimäärin 11 minuuttia ja vapaa-ajan opiskeluun mukaan lukein matkat 12 minuuttia. Verrokeilla keskimääräinen aika opiskeluun ja siihen liittyviin matkoihin oli 1 tunti 10 minuuttia ja vapaa-ajan opiskeluun mukaan lukien matkat 1 minuutti. Tutkimustulosten kannalta ei ole merkittävää

tarkastella ajankäyttöhaastattelulomakkeesta saatuja tuloksia opiskelun osalta, koska vain neljä tutkittavista opiskeli.

TAULUKKO 4. Tutkittavien koulutus

	N	25 %
Toisenasteen koulutus	8	32
Peruskoulu	16	64
Osa peruskoulua	0	0
EOS	1	4

5.4 Päivätoiminta

Haastateltavat kävivät päivätoiminnassa yhdestä arkipäivästä viiteen arkipäivään viikossa keskimäärin 2 tuntia 25 minuuttia vuorokaudessa. Siellä he harjoittelivat itsenäistymiseen liittyviä taitoja, harrastivat eri taiteenlajeja ja liikuntaa sekä tapasivat ystäviään. Haastatteluiden yhteydessä tutkimushenkilöt kertoivat päivätoiminnalla olevan heille suuri merkitys aktiviteettien järjestäjänä ja yhteisöllisyyden luojana. Muutaman tutkimushenkilön kohdalla päivittäinen aktiviteetti rajoittui päivätoimintaan.

Päivätoiminta on vammaispalvelulaissa säädetty ja asuinkunnan järjestämä kodin ulkopuolella tapahtuva toiminto, jossa harjoitetaan itsenäistymiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä taitoja. Päivätoiminnalla pyritään tukemaan vammaisen omatoimisuutta ja harjoitetaan niitä taitoja, jotka helpottavat selviämistä päivittäisissä toiminnoissa, kuten ruoanlaitossa. Päivätoiminnalla luodaan vammaiselle kontakteja muihin ihmisiin kodin ulkopuolella, mikä lisää sosiaalista kanssakäymistä. Sosiaalinen kanssakäyminen ehkäisee psyykkisiä vaikeuksia ja voi parantaa elämänlaatua. Päivätoiminta sisältää myös liikuntaa, erilaisia retkiä ja luovaa toimintaa, kuten käsitöitä. (THL 2014.)

5.5 Vapaa-aika

Haastateltavat käyttivät yhteensä 1 tunti 45 minuuttia vuorokaudessa enemmän aikaa harrastuksiin, vapaa-ajan matkoihin ja muuhun vapaa-aikaan kuin verrokit. Tutkittavilta kului harrastuksiin, vapaa-ajan matkoihin ja muuhun vapaa-aikaan yhteensä 3 tuntia 31 minuuttia kun taas verrokeilla yhteenlaskettu aika oli 2 tuntia 22 minuuttia. Haastateltavat käyttivät harrastuksiin vuorokaudessa 2 tuntia 23 minuuttia ja verrokit 1 tunnin 28 minuuttia.

TAULUKKO 5. Tutkittavien kulttuuriharrastukset

	N	25 %
Soittoharrastus	9	36
Lauluharrastus	11	44
Näytelmäharrastus	2	8
Kuvataideharrastus	13	52

Valokuvausharrastus	8	32
Videokuvausharrastus	3	12

5.5.1 Liikuntaharrastukset

Suurin osa tutkittavista (92 %) sai viikoittaista liikuntaa fysioterapiassa. Suurin ei-hoidollinen liikuntamuoto oli uinti (48 %). Muita haastatteluissa esille nousseita liikuntamuotoja olivat kotivoimistelu, tanssi, pallopelit ja kuntosaliharjoittelu. Suurimmalla osalla liikunnan määrän määrittä päivätoiminnan lukujärjestys sekä sen resurssit. Tämä johtui siitä, että osalla ei ollut avustajaa tai paikkaa, jossa harrastaa liikuntaa päivätoiminnan ulkopuolella. Omatoimista liikuntaa ja henkilökohtaisen avustajan kanssa liikkumista harrasti vain muutama tutkimukseen osallistunut.

TAULUKKO 6. Tutkittavien liikuntaharrastukset

	N	23 %
Uinti	12	48
Kotivoimistelu	4	16
Tanssiliikunta	4	16
Pallopelit	5	20
Kuntosaliharjoittelu	3	12
Fysioterapia	23	92

5.5.2 Tietokoneen käyttö

Ajankäyttötutkimuslomakkeista kävi ilmi, että tutkittavista viisitoista (15) käytti tietokonetta useana päivänä viikossa. Haastateltavista

neljä (4) käytti tietokonetta vähintään kerran kuukaudessa. Haastateltavista kuusi (6) ei vammansa vuoksi pystynyt käyttämään tietokonetta. Neljältä haastateltavalta, jotka olivat ajankäyttötutkimuslomakkeessa maininneet käyttävänsä tietokonetta, ei saatu päiväkirjoja, joten heidän keskimääräistä tietokoneella viettämänsä aikaa ei voitu laskea. Päiväkirjojen avulla voitiin selvittää yhdentoista tietokonetta käyttävän haastateltavan keskimääräinen tietokoneella oloaika vuorokaudessa. Keskimääräinen tietokoneella oloaika oli 3 tuntia 32 minuuttia.

Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimuksen (2009–2010) mukaan 15–24-vuotiaat nuoret käyttävät tietokonetta 1 tunti 40 minuuttia päivässä (2011). Tietokoneen käyttö sisältyy taulukossa (1) harrastuksiin, jossa on laskettu mukaan kaikki 25 vastaajaa. Tutkittavat nostivat haastatteluissa esille tietokoneen moninaisen merkityksen elämässään. Yksi tutkittavista työllisti itsensä yrittäjänä tärkeimpänä työvälineenään tietokone. Moni haastateltava kertoi viettävänsä tietokoneella useita tunteja päivässä jutellen ystävien kanssa. Tietokone mahdollisti myös puhevalmiiden kommunikointia. Lisäksi yhdellä haastateltavalla oli oma bändi, joissa soittimina käytettiin tablettitietokoneita.

TAULUKKO 7. Tutkittavien tietokoneen käyttö

	N	19 %
Pelien pelaaminen	13	52
Valokuvien käsittely	8	32
Piirtäminen tai kuvienkäsittely	6	24
Musiikin kuuntelu	15	60
Television katselu	11	44
Elokuvien katselu	18	72

TAULUKKO 8. Tutkittavien internetin käyttö

	N	19 %
Pankkiasiat	7	28
Viranomaisten kanssa asiointi	10	40
Ostosten tekeminen	11	44
Tiedonetsintä	16	64
Sähköposti	12	48
Viestien kirjoittaminen foorumeille	7	28
Pikaviestien lähettäminen	10	40
Internetpuhelut	4	16
Blogien lukeminen	11	44
Oman blogin pitäminen	5	20
Verkkolehtien lukeminen	12	48
Radion kuuntelu	6	24
Television tai elokuvien katselu	12	48
Musiikin kuuntelu	16	64
Pelien pelaaminen	10	40
Opiskelu	9	36
Koulun ja kodin välinen yhteydenpito	2	8

5.5.3 Haasteet harrastamiselle

Harrastusmahdollisuudet riippuivat paljon siitä, millä paikkakunnalla tutkittava asui. Pääkaupunkiseudulla asuvilla oli

huomattavasti enemmän harrastusmahdollisuuksia kuin pienissä kunnissa asuvilla. Muutamat tutkittavat kertoivat omien harrastusmahdollisuuksien olevan riippuvaisia henkilökohtaisen avustajan mieltymyksistä. Haastatteluissa kävi ilmi, että jokin aktiviteetti voi jäädä tekemättä, mikäli avustaja ei halua osallistua siihen. Avustajan haluttomuus avustaa tietyissä aktiviteeteissa vaikuttaa tutkittavien mahdollisuuksiin käydä harrastuksissaan.

5.5.4 Muu vapaa-aika

Muuhun vapaa-aikaan tutkittavat käyttivät vuorokaudessa 1 tunnin ja verrokit 13 minuuttia. Tutkittavien muuhun vapaa-aikaan sisältyi vuorokaudessa 50 minuuttia lepoa ja 10 minuuttia erittelemätöntä vapaa-aikaa. Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimuksen (2009–2010) mukaan 15–44-vuotiaat käyttävät lempäilyyn vuorokaudessa 10–15 minuuttia (2011). Vapaa-ajanmatkoihin verrokeilla kului vuorokaudessa 41 minuuttia ja liikuntavammaisilla 8 minuuttia. Tutkittavat eivät tehneet vapaaehtoistyötä, joten emme käsittele tätä osiota tuloksissa.

Ajankäyttötutkimuslomakkeessa kysyttiin ”*Miten usein koette olevanne kiireinen?*”. Suurin osa tutkittavista ei kokenut itseään kiireiseksi. Kaksikymmentäyksi (84%) tutkittavaa ei kokenut, että heillä jäisi aikapulan takia tekemättä asioita, joita haluaisi tehdä. Vain kaksi tutkittavaa koki olevansa jatkuvasti kiireinen.

6 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme, mitkä tekijät saattavat selittää tutkimusryhmän jäsenten ja verrokeiden välisiä ajankäytön eroja.

Luvun lopussa tarkastelemme tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

6.1 Johtopäätöksiä

Alkuperäistutkimuksessa 2010 25 %:lla haastateltavista ei ollut säännöllistä päivätoimintaa ja tämä oli osasyynä tämän tutkimuksen tarpeellisuudelle. Tämä tutkimuksen tulosten perusteella vastaava luku oli 2014 8 %. Kehitystä parempaan suuntaan on siis tapahtunut. Kehitystä saattoi osittain selittää se, että tutkimukseen osallistuneet vastaajat saattoivat olla juuri sellaisia ihmisiä, jotka ovat muutenkin aktiivisia elämässään.

Tutkittavilla kului henkilökohtaisiin tarpeisiin huomattavasti enemmän aikaa päivässä kuin verrokeilla. Merkittävin tekijä ajankäytön eroissa saattoi olla liikuntavammaisten nuorten avuntarve esimerkiksi peseytymisessä ja pukeutumisessa. Monissa asumisyksiköissä on selkeä päivärytmi, minkä mukaan mennään nukkumaan ja herätään päivittäin samaan aikaan. Tämä saattaa osaltaan selittää ajankäytön eroa tutkittavien ja verrokkien välillä.

Tutkittavilla oli verrokkeihin nähden enemmän vapaa-aikaa. Erityisesti harrastuksiin liikuntavammaiset nuoret käyttivät verrokeita enemmän aikaa. Tätä saattoi osaltaan selittää se, että verrokkit kävivät töissä ja opiskelivat enemmän. Nykitekniikka on mahdollistanut ja edistänyt tutkittavien harrastusmahdollisuuksia sekä sosiaalisten suhteiden ylläpitämistä. Internet ja sosiaalinen media ovat helppoja tapoja ylläpitää ja luoda ihmissuhteita (Väestöliitto 2015). Sosiaalinen kanssakäyminen ja seurustelu

vähenevät jatkuvasti. Ihmisten ajankäytössä tekniikan kehityksellä on suora vaikutus sosiaalisen pääoman rakentumiseen, sillä seurustelu tapahtuu yhä useammin internetin välityksellä.

(Putnam 2000, 237 - 240.) Tässä tutkimuksessa tietotekniikka nähtiin enemmänkin sosiaalista kanssakäymistä lisäävänä tekijänä.

Tutkittavat lepäsivät vuorokaudessa moninkertaisesti verrattuna Tilastokeskuksen Ajankäyttötutkimuksen (2009–2010) saamiin tuloksiin 15–44-vuotialta. Tätä eroa voi osaltaan selittää joidenkin asumisyksiköiden käytäntö asukkaiden päivälepoon.

Kaksikymmentäyksi (84 %) tutkittavista ei kokenut, että heillä jäisi aikapulan takia tekemättä asioita, joita haluaisi tehdä.

Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että ihmisillä on entistä enemmän vapaa-aikaa. Tästä huolimatta ihmiset kokevat itseensä enemmän kiireisiksi. (Ylikännö 2011, 19.) Viimeaikaisia tutkimuksia koskien kiireen tuntua ei voida tämän tutkimuksen tulosten perusteella katsoa koskevan liikuntavammaisia nuoria.

Suurimmat liikuntavammaisen nuoren ajankäyttöön vaikuttavat tekijät olivat sijainti sekä avustajaresurssit. Osa tutkittavista asui maaseudulla, missä oli huomattavasti vähemmän tarjolla aktiviteetteja liikuntavammaisille. Tämä johtui siitä, että pienemmillä paikkakunnilla voi olla yksi liikuntavammainen nuori. Yhden ihmisen takia ei todennäköisesti järjestetä toimintaa, koska se maksaisi yhtä käyttää kohtaan liian paljon.

Liikuntavammainen on usein riippuvainen kuljetuksesta aktiviteetteihin. Pääkaupunkiseudulla muutama tutkittava hyödynsi omatoimisesti joukkoliikennettä siirtymisissä. Maaseudulla taas saattoi olla tilanne, että asuinpaikkakunnalla oli vain yksi invataksi. Invataksien saatavuudesta ei ollut aina varmuutta ja sen takia liikuntavammaisten nuorten piti tietää omat menot etukäteen ja mahdollinen tarve invataksille.

Esteettömyyden takia tutkittavilla saattoi jäädä joitakin aktiviteetteja tekemättä. Pelkästään rappuset ja kynnykset saattavat olla este pyörätuolille ja näin ollen osalle liikuntavammaista. Esteettömyyden takia myös osa oppilaitoksista tai mahdollisista työpaikoista eivät sovellu kaikille liikuntavammaisille.

Henkilökohtaisten avustajien saanti on maaseudulla huomattavasti vaikeampaa kuin kaupungeissa. Henkilökohtainen avustaja on ammattinimike, mutta siihen ei ole olemassa koulutusta, mistä valmistuttaisiin henkilökohtaiseksi avustajaksi. Henkilökohtaisena avustajana voi siis toimia minkä tahansa koulutuksen omaava henkilö tai koulutukseton.

Liikuntavammainen on vamman vaikeusasteesta riippuen riippuvainen avunsaannista ja tutkittavilla olikin ollut tilanteita, joissa he olivat joutuneet palkkaamaan henkilökohtaiseksi avustajakseen sellaisen henkilön, joka sattui olemaan tarjolla. Tuloksissa kerrottiin, että jokin aktiviteetti saattoi jäädä tekemättä, mikäli henkilökohtainen avustaja ei halunnut osallistua siihen. Tämä on liikuntavammaisen kannalta vaikea tilanne, koska avustaja on pakko olla, mutta ei ole varaa mistä valita itselleen sopivaa henkilöä.

6.2 Tutkimustehtävän suorittamisen arviointia

Ajankäyttöpäiväkirjan pito on työlästä ja siksi rekrytointi ei onnistunut toivotusti. Moni haastateltava ilmoitti puhelinrekrytoinnissa päiväkirjan näyttäneen liian monimutkaiselta, eikä siksi ollut kiinnostunut osallistumaan tutkimukseen. Lisäksi osallistumishalukkuuteen saattoi myös vaikuttaa joidenkin liikuntavammaisten kohdalla se, etteivät he olisi itse pystyneet täyttämään päiväkirjaa vammansa takia. Puhelun aikana saimme monen kuitenkin motivoitua mukaan tutkimukseen.

Tilastokeskuksen rekrytointiprosentti oli sama kuin omassa tutkimuksessamme. Tilastokeskus oli omassa Ajankäyttötutkimuksen rekrytinnissaan onnistunut myös 40 prosenttisesti (Pääkkönen & Hanifi 2011).

Emme valinneet itse tämän tutkimuksen aineistonkeruutapaa, vaan sen valitsi aikaisempaan tutkimukseen osallistunut tutkija. Pohdimme, että mielekäs tapa olisi saattanut olla ajankäyttöpäiväkirjan lisäksi ja ajankäyttöhaastattelulomakkeen sijasta, haastatella liikuntavammaisia avoimella kyselylomakkeella ja kysyä enemmän heidän näkemyksiään omasta ajankäytöstä. Tällöin haastateltavien eri elämäntilanteet olisivat päässeet enemmän esille. Nyt kokonaistulos ajankäytön suhteen näyttää liian positiiviselta koskettaakseen kaikkia tutkittavia.

6.3 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointia

Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenneurologian yksikkö perusti henkilörekisterin tutkimusmateriaalin arkistointia ja säilyttämistä varten. Rekisteri sisältää kyselylomakkeet, tutkimushenkilöiden koodilistan sekä suostumuslomakkeet. Koodilistaa säilytetään erillään muusta tutkimusmateriaalista. Henkilötietolain tehtävänä on suojata yksityiselämää (Tietosuoja 2013). Tutkimushenkilöistä oli koodilista. Haastattelulomakkeita käsiteltiin nimettöminä. Tarvittaessa haastattelulomakkeet pystyttiin identifioimaan koodilistasta. Henkilötietoja sisältäviä dokumentteja luovutettiin nähtäväksi ainoastaan tutkimushankkeen vaitiolovelvollisille tutkijoille tutkimushankkeen aikana. Tutkimukselle on myönnetty lupa Tampereen yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen alueelliselta eettiseltä toimikunnalta (liite 7).

Ajankäyttöhaastattelulomakkeessa on sellaisia kysymyksiä, kuten "Kuinka monta kertaa olet käynyt elokuvissa viimeisen 12

kuukauden aikana?” joihin haastateltavan tulee arvioida vastauksensa, mikäli ei muista sitä. Näin ollen vastausta ei voida pitää täysin luotettavana.

Päiväkirjaa täyttävät voivat itse päättää mitä haluavat omasta ajankäytöstään tuoda päiväkirjan kautta esille. Päiväkirjat aineistonkeruumenetelmänä ovatkin saaneet kritiikkiä juuri tämän vuoksi. (Ylikännö 2011, 24.)

Triangulaatiolla pystytään lisäämään tutkimuksen luotettavuutta (Kananen 2011, 125; Metsämuuronen 2006, 134.) Dentz (1978) on kehittänyt triangulaatio tutkimusstrategian. Hän erottaa triangulaatiosta neljä eri muotoa: menetelmätriangulaatio, teoriatriangulaatio, tutkijatriangulaatio ja aineistotriangulaatio. (Dentzin 1978.) Koska tässä tutkimuksessa oli kaksi tutkijaa, voidaan puhua tutkijatriangulaatiosta.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään yleistämään saatuja tuloksia koskettamaan koko populaatiota, joista tutkimukseen on valittu vain pieni joukko eli otos (Kananen 2011, 17).

Liikuntavammaiset ovat keskenään hyvin heterogeeninen ryhmä. Tutkittavien väliset erot ajankäytössä olivat huomattavia. Tämän vuoksi pidämme saamiamme tuloksia suuntaa-antavina, eikä niitä ole mielekästä yleistää kaikkia tutkittavia tai muita liikuntavammaisia koskeviksi.

6.4 Hyödynnettävyys ja kehitysideat

Suomessa puhutaan erittäin paljon vanhusten ja lasten hoidosta, mutta liikuntavammaisten hoidosta ei niinkään. Vanhukset ja lapset ovat riippuvaisia ulkopuolisesta avusta ja heidän hoitamiseen vaaditaan koulutus. Osa liikuntavammaisista on myös riippuvaisia ulkopuolisesta avusta, mutta heidän kohdallaan asiaa ei ole otettu läheskään samanlaiseen keskusteluun

valtakunnallisesti. Jos henkilökohtaisen avustajan virkaan vaadittaisiin koulutus, olisi palkkauskkin parempi. Näin ollen liikuntavammaisten avustajatilanne voisi olla paljon parempi. Henkilökohtaisenavustajan ja avustettavan suhdetta olisikin syytä tutkia tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Ahonen, T. & Riita, T. 1997. CP-oireyhtymän neuropsykologia. Teoksessa Aivot ja oppiminen - kliinistä lasten neuropsykologiaa. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Arvio, M., Ajasto, M., Heräjärvi, N. & Autti-Rämö, I. 2014. Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten elämäntilanne ja palvelujärjestelmien toimivuus Suomessa.

American Speech-Language-Hearing Association. 2015. <http://www.asha.org/public/speech/disorders/AAC/> [Viitattu 10.5.2015] Saatavissa: Augmentative and Alternative Communication. <http://www.asha.org/public/speech/disorders/AAC/>

Bureau of Labor Statistics. 2014. American Time Use Survey. NE Washington: Bureau of Labor Statistics. [Viitattu 25.5.2015] Saatavissa: <http://www.bls.gov/tus/atusfaqs.htm#1>

Denzin, N. 1978. The research act. A theoretical introduction to sociological methods. Chicago.

Eurostat. 2009. Harmonised European time use surveys. 2008 guidelines. Office for Official Publications of the European Communities, Luxemburg. [Viitattu 5.5.2015] Saatavissa: <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-08-014-EN.pdf>

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 118. Tampere: Juvenes Print.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Michelson, W. 2005. Time use. Expanding explanation in social sciences. Boulder: Paradigm Publishers.

Myllyniemi, S. 2009. Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. [Viitattu 31.5.2015] Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasia_in_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Aika_vapaalla_-_Nuorten_vapaa-aikatutkimus_2009.pdf

Myllyniemi, S. & Berg, P. 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. [Viitattu 31.5.2015] Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/08/Nuoria_liikkeell%C3%A4_Julkaisu_Nettiversio_korjattu.pdf

Mäenpää, H. Cp-vamma. Suomen cp-liitto ry. [Viitattu 24.05.2015] Saatavissa: <http://www.cp-liitto.fi/vammaryhmat/cp-vamma>

Pesola, K. 2009. Esteettömyysopas. Mitä, miksi, miten. Invalidiliiton julkaisuja O.39., 2009. Helsinki: Tyylipaino Oy.

Puumalainen, J., Laisola-Nuotio, A. & Ala-Kauhaluoma, M. 2014. Toteutuuko liikkumisen vapaus? Kokemuksia ja näkemyksiä vammaisten henkilöiden liikkumisen mahdollisuuksista Suomessa. Invalidiliiton julkaisuja R. 27., 2014. Tampere: Kirjapaino Öhrling.

Putnam, R. D. 2000. Bowling Alone. The collapse and revival of American community. Simon & Schuster.

Pääkkönen, H. 2012. Ajankäyttö on kansainvälisesti laajeneva tutkimusala. Hyvinvointikatsaus 3/2012 – Teema: Ajankäyttö.

Pääkkönen, H. & Hanifi, R. 2011. Tutkimuksen tausta ja toteuttaminen. Teoksessa H. Pääkkönen & R. Hanifi (toim.) Ajankäytön muutokset 2000-luvulla. Elinolot 2011. Helsinki: Tilastokeskus.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Rosenbaum, P. L., Walter, S. D., Hanna, S. E., Palisano, R. J., Russel, D. J., Raina, P., Wood, E., Bartlett D. J. & Galuppi, B. E. 2002. Prognosis for Gross Motor Function in Cerebral Palsy. The Journal of the American Medical Association. [Viitattu 25.5.2015] Saatavissa: <http://motorgrowth.canchild.ca/en/GMFCS/resources/CreationofMotorGrowthCurves.pdf>

THL. 2014. Vammaispalvelujen käsikirja. [Viitattu 7.5.2015] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/paivatoiminta>

Tietosuoja. 2013. [Viitattu 23.4.2015] Saatavissa: <http://www.tietosuoja.fi/fi/index/lait/Henkilotietolaki.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto. 2015. Internet ja sosiaalinen media. [Viitattu 8.5.2015] Saatavissa: <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/turvallisuus/media/>

Ylikännö, M. 2011. Sopivasti työtä ja vapaa-aikaa? Tutkimuksia ajankäytöstä eri elämäntilanteissa. [Viitattu 25.5.2015] Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27398/Tutkimuksia117.pdf>

Väisänen, P. 2011. Ajankäyttötutkimuksen 2009–2010 otanta-asetelma ja painotus. Teoksessa H. Pääkkönen & R. Hanifi (toim.) Ajankäytön muutokset 2000-luvulla. Elinolot 2011. Helsinki: Tilastokeskus

LIITTEET

LIITE 1

Julkaistut tutkimusraportit

1) *Pyörätuolia käyttävä nuori tarvitsee kohdennettuja terveystalveluita*, Suomen Lääkärilehti 14–15/2012.

2) *Pyörätuolia käyttävän nuoren elämäntilanne ja avuntarve*. Sosiaalilääketieteellinen aikakausilehti 3/2012.

3) *Apuvälinepalveluiden toimivuus maassamme - Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia* Kuntoutus lehti 1/2012.

4) *Jumppari on avainhenkilö - Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia kuntoutusprosessista*. Suomen Fysioterapeutti 4/2013

5) *Kivuliaisuus voi olla viesti palvelujärjestelmän toimimattomuudesta pyörätuolia käyttävillä nuorilla*. CP-lehti 1/2013. Samasta aiheesta oli haastattelu Suomen lääkärilehdessä (SLL 35/2012, 2356).

6) *Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten tyytyväisyys omaan elämäänsä*. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 4/2013.

7) *Miten kehitysvammaisten elinikä on kehittynyt?* Suomen Lääkärilehti 44/2013.

LIITE 2 AJABKÄYTTÖHAASTATTELULOMAKE

VASTAAJA: 1 VASTAA ITSE 2. SIJAISVASTAAJA 3 KATO
Ansiotyö
A1 (H 1.) Aluksi kysyn työhön liittyvistä asioista tällä/ensi viikolla (VIIKKO, JOLLE ARKIPÄIVÄN KIRJANPITO AJOITTUU) joka alkoi/alkaa maanantaina __/__ ja päättyy sunnuntaina __/__. Oletteko tällä/ensi viikolla ansiotyössä vähintään yhden tunnin joko palkansaajana, yrittäjänä tai ammatinharjoittajana? KYLLÄ EI EOS JOS KOKO VIIKON LOMALLA TAI TILAPÄISESTI POIS TYÖSTÄ MERKITSE "EI". VAPAAEHTOISTYÖ EI OLE ANSIOTYÖTÄ.
JOLLEI OLE TYÖSSÄ A2 (H2.)Entä työskentelettekö tällä/ensi viikolla palkatta kotitaloutenne kuuluvan perheenjäsenen yrityksessä? KYLLÄ EI EOS JOS KOKO VIIKON LOMALLA TAI TILAPÄISESTI POIS TYÖSTÄ MERKITSE "EI".
JOLLEI TYÖSSÄ TÄLLÄ/ENSI VIIKOLLA A3 (H3.) Onko Teillä työ, josta olette poissa koko viikon? KYLLÄ EI

MERKITÄÄN AINA "KYLLÄ", JOS TYÖSUHDE ON VOIMASSA, VAIKKA KYSEESSÄ OLISI PITKÄ POISSAOLO, KUTEN ÄITIYS-, ISYYS- TAI VANHEMPAINVAPAA, KOKOAIKAINEN HOITOVAPAA, OSA-AIKAELÄKE, AVUSTAVA PERHEENJÄSEN VOI MYÖS OLLA TILAPÄISESTI POIS TYÖSTÄ.

JOS TILAPÄISESTI POISSA TYÖSTÄ

A4a.

(H4.) Miksi olette pois työstä tai muuten vapaalla koko tämän/ensi viikon? Onko pääasiallinen syy:

VUOSILOMA TAI LOMARAHAVAPAA

OMA SAIRAUUS TAI TAPATURMA

OMIEN LASTEN TAI MUUN OMAISTEN HOITO

VAPAA PÄIVÄ TAI VIIKKO (esim. jaksotyö, vuorotyö, osa-aikatyö, osa-aikaeläke, pekkasvapaa, ylityövapaa, kausityö)

LOMAUTUS (palkansaaja)

TUOTANNOLLISISTA SYISTÄ JOHTUVA TÖIDEN TAI TILAUSTEN PUUTE

LAKKO TAI TYÖSULKU

OPINTOVAPAA

VARUSMIESPALVELU TAI SIVIILIPALVELU

MUU SYY (esim. palkaton virkavapa muusta syystä)

JOS USEAMPIA POISSAOLON SYITÄ, VALITAAN, SE JONKA TAKIA ON ENITEN TUNTEJA POIS TYÖSTÄ. HUOM! VIIKONLOPPUVAPAITA TAI ARKIPYHIÄ EI MERKITÄ.

TYÖLLINEN

Seuraavat kysymykset koskevat päätyötä.

T1

(T14.) Oletteko (päätyössänne):

palkansaaja

yrittäjä

ammatinharjoittaja tai freelancer

työssä perheenjäsenen yrityksessä palkatta

muu

EOS

T5a

(T13.a) Mikä on ammattinne?

Ammattinimike:

.....

T5b

(T13.b) Mitkä ovat tärkeimmät työtehtävänne?

.....

T6

(T15.) Onko nykyinen työsuhteenne:

jatkuva (toistaiseksi voimassa oleva)

vai määräaikainen tai tilapäinen?

EOS

T7

(T16.) Teettekö (päätyössänne):

kokoaikatyötä

vai osa-aikatyötä?

T9

(T18.) Luettelen erilaisia työaikamuotoja. Millainen työaika Teillä on:

päivätyö (klo 6-18)

säännöllinen iltatyö

säännöllinen yötyö

kaksivuorotyö, johon ei sisälly yötyötä

kaksivuorotyö, johon sisältyy yötyötä

kolmivuorotyö

vai jokin muu työaikamuoto?

PALKANSAAJA

T10

**(T19.) Mikä on säännöllinen tai tavanomainen viikkotyöaikaanne (päätyössänne)?
Ottakaa mukaan säännöllisesti tekemänne ylityöt, sekä palkattomat että palkalliset.**

Kuinka monta tuntia on tavanomainen työaikaanne viikossa?

       TUNTIA VIIKOSSA

EI SÄÄNNÖLLISTÄ TYÖAIKAA, KOSKA SE VAIHTELEE VIIKOSTA TOISEEN

PALKANSAAJA

T11

**(T20.) (M) Mikä olisi nykyisessä elämäntilanteessanne Teille sopiva työtuntimäärä
viikossa olettaen, että työajan pituus vaikuttaa ansioihin?**

KESKIMÄÄRIN   TUNTIA VIIKOSSA

EOS	
KAIKKI TYÖLLISET T13	(T22.) Teettekö joskus päätyöhönne liittyviä töitä kotona?
	☐ Tekee joskus tai osittain kotona
	☐ Tekee pelkästään kotona
	☐ Ei tee lainkaan kotona
PALKANSAAJA, JOS TEKEE TÖITÄ MYÖS KOTONA T14	(T23.) Ovatko työt lähinnä:
	☐ ylityötä tai työtä ilman korvausta
	☐ vai onko osa normaalista työajasta sovittu tehtäväksi kotona?
	☐ molempia
KAIKKI TYÖLLISET T15	(S30) Työskentelettekö tällä/ensi viikolla päätyönne ohessa jossakin muussa työpaikassa?
	☐ KYLLÄ
	☐ EI
PALKANSAAJAT T16	Kuinka monta tuntia on tavanomainen työaikaanne viikossa tässä työssä (kaikissa

sivutöissä, jos useita)?

       TUNTIA VIIKOSSA

EI SÄÄNNÖLLISTÄ TYÖAIKAA, KOSKA SE VAIHTELEE VIIKOSTA TOISEEN

EI-TYÖLLINEN

E1a.

(E40) Oletteko neljän viime viikon aikana hakenut ansiotyötä, valmistellut yrittäjäksi ryhtymistä tai odottanut aiemmin sovitun työn alkua? Myös osa-aikatyön ja lyhyen määräaikaisen työn etsiminen otetaan huomioon.

On etsinyt työtä

Odotti aiemmin sovitun työn alkua

Ei ole etsinyt työtä eikä odottanut aiemmin sovitun työn alkua

EOS

E1b.

Aloitatteko uuden työn kolmen kuukauden kuluessa?

KYLLÄ

EI

E2

(E41.) Etsittekö ensisijaisesti:

palkansaajantyötä

vai työtä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana

E3

(E42.) Luettelen seuraavassa erilaisia työnhakutapoja. Mitä niistä Te olette käyttänyt neljän viime viikon aikana:

KYLLÄ EI

- a. Olitteko yhteydessä työvoimatoimistoon saadaksenne työtä?
- b. Olitteko yhteydessä yksityiseen toimialapalveluun (työvoimanvuokraus- tai välitystoimistoon)?
- c. Kysyittekö työtä suoraan työnantajilta?
- d. Kysyittekö työtä ystäviltä, sukulaisilta, ammattiliitosta tai muualta?
- e. Seurasitteko työpaikkailmoituksia esim. lehdissä, internetissä, teksti-tv:ssä tai ilmoitustauluilla?
- f. Laitoitteko työpaikkailmoituksia tai vastasitteko niihin?
- g. Olitteko työpaikkahaastattelussa tai soveltuvuustestissä?
- h. Etsittekö tonttia, toimitiloja tai laitteita yritystä varten?
- i. Haitteko rahoitusta, lupia, lisenssejä tms. aloittaaksenne yrityksen?
- j. Odotitteko tietoa työvoimatoimistosta?
- k. Odotitteko tietoa työnhaun tuloksesta?
- l. Yritittekö jollain muulla tavalla saada työtä?

E4

(E43.) Jos sopivaa työtä löytyisi nyt, olisitteko valmis aloittamaan työt kahden viikon kuluessa?

KYLLÄ

EI

EOS

TYÖTÖN
E5

(H50.) Milloin työnhaku alkoi? (koskee viimeisintä työttömyysjaksoa)

PÄIVÄMÄÄRÄ | | | | | | | | | |

E6

(E60.) Mikä seuraavista koette pääasiallisesti olevanne?

työssä käyvä, ammatinharjoittaja, yrittäjä

työtön tai lomautettu

opiskelija

vanhuuseläkkeellä (eläkkeellä iän, työvuosien tai vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella tai työttömyyseläkkeellä)

hoidatte omaa kotitaloutta, omia perheenjäseniä

varusmies – tai siviilipalvelussa?

Tekee jotain muuta

EOS

PÄÄASIALLINEN ON SE TOMINTA, JOHON KÄYTTÄÄ ENITEN AIKAA TAI JOSTA SAA ENITEN TULOJA.

Opiskelu

O1.

(O65.) Seuraavaksi kysyn opiskelusta. Opiskeletteko tällä hetkellä mahdollisesti jossain oppilaitoksessa tai kurssilla?

OPIskelee

EI OPISKELE

JOS OPISKEE

02.

(O66.) Onko kyseessä:

lukio

ammattilliseen tutkintoon johtava koulutus (myös oppisopimus)

ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus

yliopistotutkintoon johtava koulutus

työllisyyskoulutus (muu kuin tutkintoon johtava)

ammattiin tai työhön liittyvä koulutus

vai jokin muu opiskelu? Mikä?

.....
(VALITSE TÄRKEIN, JOS USEITA)

JOS TYÖLLINEN, JOKA OPISKELEE

03.

(O67.) Kumpaan käytätte viikossa enemmän aikaa, opiskeluun tai ansiotyöhön?

OPIKSELUUN

ANSIOTYÖHÖN

Vapaaehtoistyö

V1.

(V70.) Onko Teillä vastuu- tai luottamustehtäviä järjestöissä, kunnassa, seurakunnassa, koulussa tai muualla?

KYLLÄ

EI

V2.

(V71.) Seuraava kysymys koskee vapaaehtoistyötä. Sillä tarkoitetaan työtä, jota tehdään järjestön tai ryhmän hyväksi ilman palkkaa. Se voi olla sihteerin työtä, rahankeruuta, liikunnan ohjausta, ystävänpalvelua tai jotain muuta järjestettyä toimintaa. Tällä kortilla on lueteltu erilaisia yhdistyksiä ja ryhmiä.

A. Oletteko neljän viime viikon aikana tehnyt työtä jonkin järjestön tai ryhmän hyväksi?

JOS EI: → B. Entä viimeisen 12 kuukauden aikana?

KORTTI 2

A. 4 viikon aikana?
aikana?

KYLLÄ EI

B. 12 kuukauden

KYLLÄ EI

a. Urheilujärjestö tai liikuntakerho

b. Nuoriso- tai opiskelijajärjestö tai -ryhmä

c. Sosiaali- ja terveysjärjestö (esim. SPR, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Unicef, sydän- tai syöpäyhdistys, vammaisjärjestö, työttömien yhdistys, sotaveteraanit, kansainvälinen kummitoiminta)

d. Yleisluonteinen kansalaisjärjestö (esim. Lions, Rotary, Zonta, Soroptimistit)

e. Uskonnollinen yhdistys tai seurakunta

f. Asuinalueyhdistys, kylätoimikunta, taloyhtiö

g. Koulun tai päiväkodin vanhempaintoiminta

h. Poliittinen puolue tai järjestö tai ammatillinen yhdistys (myös nais- ja nuorisöjärjestöt)

i. Nais- tai miesasiajärjestö tai –ryhmä (paitsi puoluepoliittinen ja ammatillinen)

j. Eläkeläisjärjestö

k. Maatalous- ja kotitalousalojen neuvontajärjestö (esim. Martat, 4H, Maa- ja kotitalusnaiset)

l. Luonto- tai ympäristöyhdistys tai –ryhmä

m. Kulttuuri- tai taidejärjestö tai –piiri

n. Harrastejärjestö tai –ryhmä (esim. kudonta ja puutyöt, keräily, moottorikerho)

o. Muu järjestö, yhdistys tai ryhmä (Autoliiton tiepalvelu, ystävyysseura, sukuseura, ihmisoikeusjärjestö)

Vapaa-ajan harrastukset

H1.

(H80.) Seuraavat kysymykset koskevat vapaa-ajan harrastuksia.

A. Oletteko käynyt viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana:

KORTTI 4.

KYLLÄ: B. Kuinka monta kertaa?

Ei: C. Entä joskus aikaisemmin?

	1	2	3-5	6-9	10+	On käynyt joskus	Ei ole käynyt koskaan
KYLLÄ EI							
a. Elokuvilla?							
b. Teatterissa?							
c. Tanssiesityksessä?							
d. Konsertissa?							
e. Oopperassa?							
f. Taidenäyttelyssä tai taidemuseossa?							
g. Muussa museossa?							
h. Kirjastossa?							
i. Katsomassa urheilukilpailuja?							
j. Musiikki-, tanssi-, teatteri-, elokuva- tms. tapahtumissa tai festivaaleilla?							

H2.

(H81.) Oletteko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana lukenut jonkin kirjan, esimerkiksi romaanin, novellin- tai runokokoelman tai tietokirjan?

KYLLÄ

EI

H3.

KORTTI 5
EOS

Päivittäin

Useana

Kerran

1-3kertaa

Harvemmin

Ei

päivänä
viikossa

viikossa

kuukaudessa

koskaan

Kuinka usein luette:

kirjoja?

sanoma- tai
iltapäivälehtiä?

aikakauslehtiä?

ilmaisjakelulehtiä?

H4.

(H83.) Oletteko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana kirjoittanut runoja, novelleja romaania tms.?

KYLLÄ

EI

H5.

(H85.)

KYLLÄ

EI

a. Soitatteko nykyisin jotakin soitinta?

b. Harrastatteko laulamista ottamalla laulutunteja,
kuulumalla kuoroon tai lauluryhmään tai yhtyeeseen?

c. Kuulutteko johonkin näytelmäkerhoon tai
harrastajateatteriin?

d. Harrastatteko piirtämistä, maalaamista,

posliinimaalausta, kuvanveistoa tai muita kuvataiteita?

e. Harrastatteko valokuvausta?

f. Harrastatteko videokuvaamista?

H6.

(H86.) Kuinka usein käytätte tietokonetta vapaa-ajan tarkoituksissa:

KORTTI 6

päivittäin

useana päivänä viikossa

kerran, pari viikossa

vähintään kerran kuukaudessa

kerran pari vuodessa tai harvemmin

ei koskaan?

EOS

JOS KÄYTTÄÄ TIETOKONETTA:

H7.

(H87.) Käytättekö tietokonetta:

KYLLÄ

EI

a. pelien pelaamiseen?

b. valokuvien käsittelyyn?

c. piirtämiseen, kuvien tekemiseen tai käsittelyyn
(ei valokuvien)?

d. musiikin kuunteluun ja hallintaan?

e. television katseluun?
(Vaatii TV-kortin, joka voi olla tietokoneen sisään
asennettu tai pieni ulkoinen laite)

f. elokuvien katseluun (DVD-levyiltä)?

H8.

**Kuinka usein käytätte internettiä eli olette henkilökohtaisesti verkkoyhteydessä esim.
sähköpostiin, internetin www-sivuille, ilmoitustauluille, pankkiin:**

KORTTI 6

päivittäin

useana päivänä viikossa

kerran, pari viikossa

vähintään kerran kuukaudessa

kerran pari vuodessa tai harvemmin

ei koskaan?

EOS

JOS KÄYTTÄNYT INTERNETTIÄ:

H9. Käytättekö internettiä/verkkoyhteyksiä yksityistarkoituksessa: KYLLÄ

EI

a. pankkiasioihin?

b. viranomaisten kanssa toimivaan asiointiin?

c. ostosten tekemiseen, lippujen tilaamiseen tai muuhun asiointiin?

d. tiedonetsintään?

e. sähköpostiin?

f. viestien kirjoittamiseen keskustelupalstoille, uutisryhmiin tai keskustelufoorumeille verkossa?

g. pikaviestien lähettämiseen (esim. Messenger)?

h. internet-puheluihin (esim. Skype)?

i. blogien lukemiseen?

j. oman blogin ylläpitoon?

k. verkkolehtien tai uutispalveluiden lukemiseen?

l. radion kuunteluun?

m. televisio-ohjelmien tai elokuvien katseluun?

n. musiikin kuunteluun verkossa tai sen lataamiseen tietokoneelle tai muulle laitteelle?

o. pelien pelaamiseen?

p. opiskeluun ja siihen liittyvään tiedonhakuun?

q. koulun ja kodin väliseen yhteydenpitoon?

H10. Oletteko rekisteröityneenä käyttäjänä sosiaaliin verkkopalveluihin (esim. Facebook, MySpace, IRC-Galleria)?

H11. Katsotteko käyttäjien lähettämiä videoita tai muita sisältöjä internetistä (esimerkiksi YouTube, Flickr)

H12. Harrastatteko pelien pelaamista pelikoneiden eli pelikonsolien avulla:

Tällaisia ovat PlayStation, Nintendo, Xbox, Sega tms.

H13.

(H88.) A. Oletteko harrastanut neljän viime viikon aikana seuraavia liikuntalajeja:
(EI KOSKE KOULULIIKUNTAA)

JOS KYLLÄ: B. Kuinka monta kertaa neljän viime viikon aikana?

KYLLÄ

EI

B. KUINKA MONTA KERTAA?

a. uintia, vesijuoksua?

| | |

b. kotivoimistelua?

| 2krt/vko, 2h | |

c. tanssiliikuntaa?

| | |

d. pallopelejä?

| | |

e. kuntosaliharjoittelua?

| | |

f. jotain muuta liikuntalajia?

| | |

H14 (M)

KORTTI 7

Vastaisitteko kortin avulla: aina rutiini joskus myös aina huvi ja toimintaa ei
koskaan
ja velvollisuus huvi ja harrastus harrastus? ei ole osallistu
kotita-
kyseiseen
loudessa työhön

a. Onko ruuanlaitto teille

a. Onko siivous teille

a. Ovatko pyykinpesu ja vaatehuolto teille

a. Onko puutarhanhoito

<p>a. Onko ostoksilla käynti teille</p> <p>a. Ovatko kodin korjaustyöt teille</p>						
<p>H15. (M) Koetteko olevanne liikaa vastuussa kotitöistä:</p> <p>kyllä, usein</p> <p>kyllä, silloin tällöin</p> <p>kyllä, mutta harvoin</p> <p>ei ollenkaan?</p>						
<p>Terveys</p>						
<p>S1. (M)</p> <p>(S90 (M)) Seuraavaksi esitän muutamia kysymyksiä terveydentilastanne.</p> <p>Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten tämänhetkistä terveydentilaanne:</p> <table><tr><td>erittäin hyvä</td><td>huono</td></tr><tr><td>hyvä</td><td>vai erittäin huono?</td></tr><tr><td>keskinkertainen</td><td>EOS</td></tr></table>	erittäin hyvä	huono	hyvä	vai erittäin huono?	keskinkertainen	EOS
erittäin hyvä	huono					
hyvä	vai erittäin huono?					
keskinkertainen	EOS					
<p>Ajankäyttö</p>						
<p>R1. (M)</p> <p>(A100. (M)) Miten usein koette olevanne kiireinen? Oletteko kiireinen:</p> <p>jatkuvasti</p> <p>silloin tällöin</p>						

vai ette juuri koskaan?

EOS

R2. (M)

(A101 (M)) Onko sellaisia asioita, joita haluaisitte tehdä tavallisina arkipäivinä mutta joista Teidän on luovuttava aikapulan takia?

KYLLÄ

EI

JOS AIKAPULAA:

R3. (M)

(A102. (M)) Jos Teillä olisi arkena enemmän aikaa, mitä haluaisitte ensisijaisesti tehdä?

.....-----

.....

Elämäkertatiedot

R4a.

**(R110.) Mikä on nykyinen siviilisäätyenne?
Oletteko:**

naimaton

naimisissa (tai rekisteröidyssä parisuhteessa)

asumuserossa

leski eikä uudelleen avioitunut

tai eronnut eikä uudelleen avioitunut?

R4b. Asutteko tällä hetkellä avoliitossa

KYLLÄ

EI

R6. Onko teillä alle 18-vuotiaita lapsia, jotka eivät asu kanssanne mutta joihin pidätte yhteyttä?

KYLLÄ

EI

R7.

(R111.) Seuraava kysymys koskee yleissivistävää pohjakoulustanne. Oletko suorittanut:

ylioppilastutkinnon tai lukion päästötodistuksen X

peruskoulun

osan peruskoulua

EOS

LOMAKKEEN TÄYTTÖTAPA

HENKILÖKOHTAINEN HAASTATTELU KÄYNNIN YHTEYDESSÄ X

PUHELINHAASTATTELU

LIITE 3 AJANKÄYTTÖPÄIVÄKIRJA

AJ09K

Haastattelija:

Kotitalous

□ □ □ □ □

Jäsen

□ □

Puhelin

Haastattelija

□ □ □ □ □

Ajankäyttötutkimus 2009–2010

Päiväkirja

Jokainen päivä on erilainen. Merkitkää päiväkirjaan, miten Te käytitte aikanne:

_____ / _____

ja

_____ / _____

Päiväkirjan täyttäjä:

_____

Pitäkää päiväkirja mukanaan ja täyttäkää sitä useita kertoja päivän mittaan.

	Mitä teitte? Merkitkää pääasiallinen toimintanne 10 minuutin tarkkuudella klo 07.00:n ja 10.00:n välisenä aikana. Vain yksi toiminto riville. Matkoihin kulunut aika erikseen ja kulkutapa.
Kello	
07.00–07.10	
07.10–07.20	
07.20–07.30	
07.30–07.40	
07.40–07.50	
07.50–08.00	
08.00–08.10	
08.10–08.20	
08.20–08.30	
08.30–08.40	
08.40–08.50	
08.50–09.00	
09.00–09.10	
09.10–09.20	
09.20–09.30	
09.30–09.40	
09.40–09.50	
09.50–10.00	

LIITE 4 SUOSTUMUSLOMAKE

Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten elämäntilanne ja palvelujärjestelmäntoimivuus Suomessa. Ajankäyttötutkimus.

Minua on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tieteelliseen tutkimukseen ja olen saanut sekä kirjallista että suullista tietoa tutkimuksesta ja mahdollisuuden esittää siitä tutkijoille kysymyksiä.

Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä siitä sekä perua suostumukseni milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Ymmärrän myös, että tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Paikka _____ Aika ____ . ____ . ____

Paikka _____ Aika ____ . ____ . ____

Suostun osallistumaan tutkimukseen:

Suostumuksen vastaanottaja:

_____

tutkittavan allekirjoitus

tutkijan allekirjoitus

_____

nimenselvennys

nimenselvennys

_____

tutkittavan henkilötunnus tai syntymäaika

_____

osoite

_____

puhelinnumero

Omaisen, lähi-ihmisen tai edunvalvojan suostumus niiltä tutkimushenkilöiltä, jotka eivät pysty itse antamaan suostumusta. Täyttäkää myös tutkimushenkilön tiedot yllä.

_____

allekirjoitus

_____

nimenselvennys

_____

asema/ rooli

LIITE 5 26-LUOKKAINEN TOIMINTOLUOKITUS

Ajankäyttötutkimus, 26-luokkainen taulukointiluokitus

01-26	Yhteensä
01-02	Ansiotyö yhteensä
01	Ansiotyö
02	Työmatkat
03-08	Kotityö yhteensä
03	Kotitaloustyö
04	Huoltotyö
05	Muut kotityöt
06	Lasten hoito
07	Ostokset ja asiointi
08	Kotityöhön liittyvät matkat
09-11	Henkilökohtaiset tarpeet yhteensä
09	Nukkuminen
10	Ruokailu
11	Peseytyminen, pukeutuminen

12-14	Opiskelu yhteensä	
12	Koulunkäynti ja opiskelu	
13	Koulumatkat	
14	Vapaa-ajan opiskelu (ml. matkat)	
15-25	Vapaa-aika yhteensä	
15	Osallistuva toiminta	
16	Liikunta ja ulkoilu	
17	Kulttuuri- ja huvitilaisuudet	
18	Lukeminen	
19	Radion kuuntelu	
20	Television katselu	
21	Seurustelu perheen kanssa	
22	Seurustelu tuttavien kanssa	
23	Harrastukset	
24	Muu vapaa-aika	
25	Vapaa-ajan matkat	
26	Erittelemätön	

LIITE 6 AJANKÄYTTÖHAASTATTELULOMAKKEEN TULOKSIA

H1.

(H80.) Seuraavat kysymykset koskevat vapaa-ajan harrastuksia.

A. Oletteko käynyt viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana:

KORTTI 4.

KYLLÄ: B. Kuinka monta kertaa?

EI: C. Entä

joskus aikaisemmin?

	1	2	3- 5	6- 9	10+	joskus	ei koskaan
a. Elokuvisssa?	4	2	4	1	2	8	4
b. Teatterissa?	9	1	3	0	0	10	2
c. Tanssiesityksessä?	6	1	0	0	0	8	10
d. Konsertissa?	4	6	4	2	7	2	
e. Oopperassa?	0	0	0	0	0	8	17
f. Taidenäyttelyssä tai taidemuseossa?	5	3	2	1	1	10	3
g. Muussa museossa?	4	1	2	0	0	12	6
h. Kirjastossa?	2	5	2	3	4	7	2
i. Katsomassa urheilukilpailuja?	3	2	1	0	12	1	
j. Musiikki-, tanssi-, teatteri-, elokuva- tms. tapahtumissa tai festivaaleilla?	6	3	5	0	0	8	3

H2.

(H81.) Oletteko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana lukenut jonkin kirjan, esimerkiksi romaanin, novellin- tai runokokoelman tai tietokirjan?

Kyllä	Ei
19	6

H3.

KORTTI 5

Kuinka usein luette:

	Päivittäin	Usean a päivä nä viikos sa	Kerran viikos sa	1-3 kertaa kuukaudes sa	Harvem min	Ei koska an	EOS
kirjoja?	4	6	2	5	2	6	
sanoma- ja iltapäivälehtiä?	4	4	2	3	4	8	
aikakauslehtiä?	1	4	3	3	5	9	
ilmaisjakelulehtiä?	0	3	2	0	5	15	

H4.

(H83.) Oletteko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana kirjoittanut runoja, novelleja romaania tms.?

Kyllä	Ei
6	19

H5.

(H85.)

	Kyllä	Ei
a. Soitatteko nykyisin jotakin soitinta?	9	16

b. Harrastatteko laulamista ottamalla laulutunteja, kuulumalla kuoroon tai lauluryhmään tai yhtyeeseen?	11	14
c. Kuulutteko johonkin näytelmäkerhoon tai harrastajateatteriin?	2	23
d. Harrastatteko piirtämistä, maalaamista, posliinimaalausta, kuvanveistoa tai muita kuvataiteita?	13	12
e. Harrastatteko valokuvausta?	8	17
f. Harrastatteko videokuvaamista?	3	22

H6.

(H86.) Kuinka usein käytätte tietokonetta vapaa-ajan tarkoituksissa:

päivittäin	useana päivänä viikossa	kerran, pari viikossa	vähintään kerran kuukaudessa	kerran pari vuodessa tai harvemmin	ei koskaan?	EOS
12	3	1	3	0	6	0

JOS KÄYTTÄÄ TIETOKONETTA:

H7.

(H87.) Käytättekö tietokonetta:

	Kyllä	Ei
a. pelien pelaamiseen?	13	12
b. valokuvien käsittelyyn?	8	17
c. piirtämiseen, kuvien tekemiseen tai käsittelyyn (ei valokuvien)?	6	19
d. musiikin kuunteluun ja hallintaan?	15	10
e. television katseluun? (Vaatii TV-kortin, joka voi olla tietokoneen sisään asennettu tai pieni ulkoinen laite)	11	14
f. elokuvien katseluun (DVD-levyiltä)?	18	7

H8.

Kuinka usein käytätte internettiä eli olette henkilökohtaisesti verkkoyhteydessä esim. sähköpostiin, internetin www-sivuille, ilmoitustauluille, pankkiin:

päivittäin	useana päivänä viikossa	kerran, pari viikossa	vähintään kerran kuukaudessa	kerran pari vuodessa tai harvemmin	ei koskaan?	EOS
11	2	2	3	0	7	0

JOS KÄYTTÄNYT INTERNETTIÄ:

H9. Käytättekö internettiä/verkkoyhteyksiä yksityistarkoituksessa:

	Kyllä	Ei
a. pankkiasioihin?	7	18
b. viranomaisten kanssa toimivaan asiointiin?	10	15
c. ostosten tekemiseen, lippujen tilaamiseen tai muuhun asiointiin?	11	14
d. tiedonetsintään?	16	9
e. sähköpostiin?	12	13
f. viestien kirjoittamiseen keskustelupalstoille, uutisryhmiin tai keskustelufoorumeille verkossa?	7	18
g. pikaviestien lähettämiseen (esim. Messenger)?	10	15
h. internet-puheluihin (esim. Skype)?	4	21
i. blogien lukemiseen?	11	14
j. oman blogin ylläpitoon?	5	20
k. verkkolehtien tai uutispalveluiden lukemiseen?	12	13
l. radion kuunteluun?	6	19
m. televisio-ohjelmien tai elokuvien katseluun?	12	13
n. musiikin kuunteluun verkossa tai sen lataamiseen tietokoneelle tai muulle laitteelle?	16	9
o. pelien pelaamiseen?	10	15
p. opiskeluun ja siihen liittyvään tiedonhakuun?	9	16
q. koulun ja kodin väliseen yhteydenpitoon?	2	23

H10. Oletteko rekisteröityneenä käyttäjänä sosiaalisiin verkkopalveluihin

(esim. Facebook, MySpace, IRC-Galleria)?

Kyllä	Ei
10	15

H11. Katsotteko käyttäjien lähettämiä videoita tai muita sisältöjä internetistä

(esimerkiksi YouTube, Flickr)

Kyllä	Ei
18	7

H12. Harrastatteko pelien pelaamista pelikoneiden eli pelikonsolien avulla:

Tällaisia ovat PlayStation, Nintendo, Xbox, Sega tms.

Kyllä	Ei
6	19

H13.

(H88.) A. Oletteko harrastanut neljän viime viikon aikana seuraavia liikuntalajeja:

(EI KOSKE KOULULIIKUNTAA)

JOS KYLLÄ: B. Kuinka monta kertaa neljän viime viikon aikana?

	Kyllä	Ei	B. KUINKA MONTA KERTAA?
a. uintia, vesijuoksua?	12	13	
b. kotivoimistelua?	4	21	
c. tanssiliikuntaa?	4	21	
d. pallopelejä?	5	20	
e. kuntosaliharjoittelua?	3	22	
f. jotain muuta liikuntalajia?	0	25	
Muut:			
fysioterapia	23		
ratsastusterapia	1		
lenkkeily	2		
keilailu	1		
toimintaterapia	1		
seisomateline	1		

H14 (M)

KORTTI 7

Vastaisitteko kortin avulla:

	aina rutiini ja velvollisuus	joskus myös huvi ja harrastus	aina huvi ja harrastus	toimintaa ei ole kotitaloudessa	ei koskaan osallistu kyseiseen työhön
a. Onko ruuanlaitto teille	1	4	7	1	12
b. Onko siivous teille	2	3	2	0	18
c. Ovatko pyykinpesu ja	4	1	1	1	18

vaatehuolto teille					
d. Onko puutarhanhoito	0	1	2	8	14
e. Onko ostoksilla käynti teille	4	1	13	0	7
f. Ovatko kodin korjaustyöt teille	0	0	0	0	25

H15. (M) Koetteko olevanne liikaa vastuussa kotitöistä:

kyllä, usein	kyllä, silloin tällöin	kyllä, mutta harvoin	ei ollenkaan?
0	1	1	23

Terveys

S1. (M)

(S90 (M)) Seuraavaksi esitän muutamia kysymyksiä terveydentilastanne.

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten tämänhetkistä terveydentilaanne:

erittäin hyvä	hyvä	keskinkertainen	huono	vai erittäin huono?	EOS
4	13	6	2	0	0

Ajankäyttö

R1. (M)

(A100. (M)) Miten usein koette olevanne kiireinen? Oletteko kiireinen:

jatkuvasti	silloin tällöin	vai ette juuri koskaan?	EOS
2	6	8	9

R2. (M)

(A101. (M)) Onko sellaisia asioita, joita haluaisitte tehdä tavallisina arkipäivinä mutta joista Teidän on luovuttava aikapulan takia?

Kyllä	Ei
4	21

JOS AIKAPULAA:

R3. (M)

(A102. (M)) Jos Teillä olisi arkena enemmän aikaa, mitä haluaisitte ensisijaisesti tehdä?

Käydä teatterissa, nähdä enemmän kavereita, olla koneella, katsoa televisiota.
--

Elämäkertatiedot

R4a.

(R110.) Mikä on nykyinen siviilisäätynne?

Oletteko:

naimaton	naimisissa (tai rekisteröidyssä parisuhteessa)	asumuserossa	leski eikä uudelleen avioitunut	tai eronnut eikä uudelleen avioitunut?
24	1			

R4b. Asutteko tällä hetkellä avoliitossa

Kyllä	Ei
1	24

R6. Onko teillä alle 18-vuotiaita lapsia, jotka eivät asu kanssanne mutta joihin pidätte yhteyttä?

Kyllä	Ei
0	25

R7.

(R111.) Seuraava kysymys koskee yleissivistävää pohjakoulustanne.

Oletko suorittanut:

ylioppilastutkinnon tai lukion päästötodistuksen/ammattillisen koulutuksen	peruskoulun	osan peruskoulua	EOS
8	16	0	1

LIITE 7 TAMPEREEN YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN
ERITYISVASTUUALUEEN ALUEELLISEN EETTISEN TOIMIKUNNAN
LUPA

TAMPEREEN YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN
ERITYISVASTUUALUEEN ALUEELLINEN
EETTINEN TOIMIKUNTA

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Nro 4/2014

8.5.2014

KOKOUSTIEDOT

Aika 28.4.2014 klo 12-14.45
Paikka FM 5 Tiedekeskus neuv. Huone

OSALLISTUJAT

Pasternack Amos	LKT, professori (emer.)	puheenjohtaja
Alanen Seija	TtT, vs. yllhoitaja	
Arvola Pertti	apulaissyliääkär	
Hietaharju Aki	osastonyliääkär	länä 5-685
Korhonen Päivi	erikoisääkär	varajäsen
Korhonen Riku	klininen opettaja	
Kotisaari Marja-Liisa	OTU/VT	
Laitinen Minna	apulaissyliääkär	länä 1-15, 685
Lehtinen Klaus	toimialuejohtaja	
Lehto Matti	professori, lääket yks.joht.	varapuheenjohtaja, länä 1-15, 685
Matila Elna	TtT, yllhoitaja	
Nuolivirta Kirsi	erikoisääkär	varajäsen
Paavonen Timo	professori, yliääkär	varajäsen, länä 17-685
Saariinen Jukka	apulaissyliääkär	
Sipola Antti	sairaalasielunhoidon johtaja	maailikkojäsen
Snellman Emma	yllääkär	
Tainen Virpi	toimittaja	maailikkojäsen
Vuolteenaho Katrina	klininen opettaja	varajäsen
Korhonen Kirsi	TtM, palveluesimies	sihteeri
Lahtinen Minna	TtK, tutkimussihteeri	sihteeri

POISSA

Kujala Paula
Kuusela Anna-Leena
Saariinen Kari
yllääkär
apulaissyliääkär
yllääkär

22

TIEDE 43 §

ETL-koodi

R14058

Tutkimus

Anio Maria, muutos

Lausunto

Eettisellä toimikunnalla ei ollut huomautettavaa toimitettuihin asiakirjoihin ja se päätti antaa niistä puoltavan lausunnon.

23

Pöytäkirjan otteen oikeaksi todistaa

Kirsi Korhonen

TAMPEREEN YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN
ERITYISVASTUUALUEEN ALUEELLINEN
EETTINEN TOIMIKUNTA

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Nro 4/2014

8.5.2014

sihteen

HUOM

Yhteydenotossa ilmoitettava aina ETL-koodi.

29.4.2014

TIEDE 43 §

R14058 Arvio Maria, muutos

Tutkijat	Arvio Maria, Ajasto Mari, Autti-Rämö Iina, Kiviranta Tuula, Salmi Anna-Liisa, Arvio Helena, Rönkä Ulla-Maija, Alen Reija, Sääli Hei, Walden Tina
Tutkimuspaikat	Dosentti, osastonylilääkäri Maria Arvio, PHSOTEY, PHKS, lastenneurologian yksikkö Sairaanhoitaja (AMK) Mari Ajasto, PHSOTEY, PHKS Dosentti, tutkimusprofessori, terveystutkimuksen päällikkö Iina Autti-Rämö, Kela Ylilääkäri Tuula Kiviranta, Ruskeasuon koulu, Helsinki Johtava tutkija Anna-Liisa Salmi, Kela Tutkimusapulainen, merkonomi, opiskelija Helena Arvio, Pyörätyölä käyttävien nuorten edustaja Lastenneurologian ylilääkäri Ulla-Maija Rönkä, PHKS, Lahti Lastenneurologian ylilääkäri Reija Alen, Keski-Suomen keskussairaala, Jyväskylä Lastenneurologian vt. ylilääkäri Hei Sääli, Kanta-Hämeen keskussairaala, Hämeenlinna Lastenneurologian ylilääkäri Tina Walden, Kymenlaakson keskussairaala, Kotka
Tutkimus	Vaikeasti liikuntavammaisten nuorten elämäntilanne ja palvelujärjestelmän toimivuus Suomessa
Tutkimusaika	-
Tutkimuksen laajuus	Suomessa 90, PHSOTEY:n alueella 35
Toimitettu materiaali	-Lausuntopöytäkirja (Arvio Maria, Ajasto Mari, 26.3.2014) -PHSOTEY:n eettisen toimikunnan kokouspöytäkirjan ote (21.4.2010) -PHSOTEY:n eettisen toimikunnan puheenjohtajan lausunto (21.5.2010) -Rekisteriseloste (26.3.2014) -Tiedote tutkimuksesta (25.3.2014) -Tutkittavan suostumus (ei päivätystä) -Tutkimussuunnitelman jatko (ei päivätystä) -Tutkimussuunnitelma (11.5.2010) -Ajankäyttötutkimus 2009 - 2010, Henkilöluettelo (ei päivätystä) -Ajankäyttötutkimus 2009 - 2010, Päiväkirja (ei päivätystä) -Lista julkaisuista tutkimusraporteista (17.3.2014) -Palvelussuhdetodistus, Arvio Anna Maria (ei päivätystä)
Lausunto	Eettisellä toimikunnalla ei ollut huomautettavaa toimitettuihin asiakirjoihin ja se päätti antaa niistä puoltavan lausunnon.
Lausuntomaksu	Ei lausuntomaksua
Esittelijä	Korhonen Päivi
Jakelu	Dosentti, oyl Maria Arvio PHKS, Lastenneurologian yksikkö 15650 Lahti Keskussairaalankatu 7